

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Gerda Müller

19. febr. 1882 - 22. febr. 1974

Gerda Müllers broder, fhv. stiftslæge Henning Müller, tirsdag den 26. februar 1974

Når jeg i dag taler på Gerdas slægtninges vegne, ved jeg, at hun stærkt ville pålægge mig at få sagt rigtig tak.

Da ulykken sent i livet ramte Gerda, rakes hundreder af hænder ud for at hjælpe og støtte.

Jeg kan ikke nævne navne her, men vil så gerne, at

*Den Danske Diakonissestiftelse
Sankt Lukas Stiftelsen og
Mariaforbundet*

nævnes i dag, de tre institutioner, der rummede den store hjælp.

»Gem på hvert et kærligt ord –« også dem, der er sagt i denne stue.

»Slip hvert bittert minde, kun i kærlighedens spor er der fred at finde.«

Der sidder imellem os en lille kreds af mennesker, der hjalp Gerda så kærligt, så det næsten er menneskeligt ufatteligt, og tog en opgave op, som hendes nærmeste ikke formåede, og som vi i dag takker så inderligt for.

Henning Müller.

Gerda Müller som familiemedlem

De sidste 20 år af sit liv boede G. M. i sit hyggelige hjem på Kastanievej 4, hvor sikkert mange af os har glædet os ved at besøge dette sjældne menneske med det vidtfavnende hjerte og den generøse natur.

Forinden havde G. M. i over 30 år sit hjem hos os på Bülowvej 14 b. Som min mors meget gode ven fra ungdomsårene, kom hun snart til at få en selvskreven plads som familiemedlem i det hjem, hvor mine søskende og jeg voksede op. G. M., af os kaldet »G«, fik snart, som det gode og stærke menneske hun var, stor indflydelse i fa-

miliens liv. Hun overkom meget, og ved siden af sit store skolearbejde, var hun også den, der aflastede vores Mor med mange praktiske, huslige opgaver, hun trådte naturligt ind som »reserve-Mor«, når vores forældre var ude på rejser, og hun bragte mange friske pust ind i vores dagligliv. Få kunne som »G« give festerne et højtidsspræg, og her tænker jeg særlig på vores ferier ude på Baunehøj, hvor hun jo også altid fulgte med os. Herude, hvor dørene stod åbne for mange gæster fra den store verden, tog »G« en god tørn, og det morede hende, som det

livsglade og frodige menneske hun var, at hjemmet her blev samlepunkt for mange mennesker fra ind- og udland. Uden overdrivelse, kan man nok sige, at det blev et frodigt samarbejde mellem G. M. og familien Christiani. Det blev en »tagen« og en »given« fra begge parter, som var af usædvanlig art, præget af kultur, sociale interesser og kristen ånd, og uden tvivl har dette samspil haft sin store betydning i såvel hendes som vores liv.

Vel vidende at det snart var slut, så blev jeg alligevel så stille og meget vemodig, da budskabet kom, at vores gamle »G« ikke levede mere, en epoke var forbi, et meget langt rigt liv var til ende, og jeg siger tak for alt, hvad »G« har beriget mit liv med.

Minna Liljegren. f. Christiani.

Stockholm den 2. marts, 1974.

Gerda Müller og Henriette Christiani

Gerda Müller og Det Wærnske Institut

Prædikerer i Det gamle Testamente siger, at alt har sin stund og hver en ting under himmelen sin tid: der er en tid til at fødes og en tid til at dø. Disse vise ord gælder også for institutioner. Og det kan netop for institutioner undertiden knibe svært med at komme af med livet – de står ofte i fare for at eksistere videre som tomme rammer om et liv, som forlængst er udsukt. Det er tragisk, hvis en institution ikke kan dø, når tiden er inde.

Men der kan ske det mærkelige – et mirakel kan det vist kaldes – at der kommer nyt liv i de døde ben, nyt indhold inden for rammerne. Sådan gik det for Det Wærnske Institut, da det mødte Gerda Müller og Mariaforbundet.

Det Wærnske Institut begyndte sin virksomhed den 5. januar 1814 og var oprettet af geheimekonferensrådene Martha Wærn, en velstående, energisk og fremsynet dame, som havde gjort den erfaring, at »Mangel

på fornuftig Opdragelse og Savnet af nyttige og til huuslig Vindskibelihood udfordrende Kundskaber ofte har standset den huuslige Lykke, undertiden bevirket til Op hævelsen af ægteskabelig Forbindelse og ikke sielden givet Anledning til Dannelsen af vanartige og uopdragne Børn«. Hun ønskede derfor »at gavne det Offentlige ved at sørge for at lade danne en liden Deel af mit Kjøen til på en gavnlig og anstændig Maade at ernære sig selv og, om de i Tiden blive givte, da at vorde vindskibelige Koner og retskafne Mødre«.

Instituttet virkede som en lille kostskole for borgerdøtre i lidt over 100 år, først i Allégade, siden – fra 1888 – i den store villa »Tharand« Kastanievej 2. Men de voldsomme prisstigninger og ændringer i tiden efter første verdenskrig gjorde en sådan lille skole håbløst forældet og urentabel, og et par år var villaen udlejet til Frederiksberg kommune som plejehjem for gamle. For

direktionen, professor L. Kolderup Rosenvinge og lektor Vilhelm Balslev, måtte instituttets fremtid være yderst problematisk. Da mødte de Mariaforbundets dynamiske leder, som var fyldt af ideer, planer og virkelyst, men som aldeles manglede ydre rammer for sin gode sag. Hun har trolig nok fra sit hjem hos familien Christiani på Bülowvej kastet lange blikke til den ingeniørlunde smukke, men rummelige villa på Kastanievej og sikkert i al uærbødighed

bundet været lige stor. Instituttet har på sin stiltfærdige plads stadig kunnet føle, at det havde en opgave og en funktion som støtte for Mariaforbundets store indsats for dansk ungdom.

Taknemligheden retter sig mod alle Mariaforbundets medarbejdere gennem de mange år, ikke mindst instituttets først og uforglemmelige forstanderinde Anna Elisabeth Plum. Men uden Gerda Müller havde der ikke været noget Mariaforbund. Selv

Det Wærnske Institut

tænkt, at den dog snarere burde bruges som arbejdsplads end som hvilested.

Dermed begyndte et samarbejde, som nu har været i mere end 50 år. Det Wærnske Institut har fået lov at se sine stuer befolket af Mariehøns i en uddannelse, som så ganske var i Martha Wærns ånd, omend naturligvis bragt i overensstemmelse med en ny tids behov.

Der blev brug både for huset og for instituttets kapital, og selv om Det Wærnske Institut på grund af reglerne om offentlige tilskud m. v. efterhånden kom til at træde mere i baggrunden, har dets glæde og taknemlighed over samarbejdet med Mariafor-

bund har jeg kendt hende, siden jeg gik i gymnasiet, og som knyttet til Det Wærnske Institut arbejdede sammen med hende i næsten 40 år. Døden kan vel ikke kaldes tragisk, når den kommer til et menneske på over 90 år. Men også for mig og mit hjem efterlader hun en stor tom plads, som ikke kan fyldes af nogen anden, fordi hun øste ud af venskab, tillid og omsorg. Og jeg vil altid mindes vort samarbejde som noget af det festligste og mest berigende, jeg har oplevet – selv om det oftest var penge og tal, jeg måtte tale med hende om. Og penge var noget, som G. M. havde eller i hvert fald kunne fremtrylle, men ikke gerne talte om –

og tal og andre eksakte oplysninger var hendes væsen inderligt imod! Men selv om livets barske realiteter garneredes med mange flor – et resultat nåede vi altid!

Ved sin livsgerning og sin særprægede og rigt udrustede personlighed har Gerda Müll-

ler en enestående plads, ikke blot i Mariaforbundets, men også i Det Wærnske Instituts historie. Hun vil blive mindet med taknemlighed.

Mogens Hvidt.

*Ved forstanderinde Gerda Müllers bære
Kastanievej 4, den 26/2-1974*

Nåde og fred . .

Kom jeres vejledere i hu, som har forkyndt jer Guds Ord. Hold jer for øje den udgang, deres levned fik, og efterfølg deres tro.

Hebr. 13,7.

Jesus Kristus er den samme i går og i dag, ja, til evig tid.

13,8.

Jeg tror, De allesammen umiddelbart vil kunne forstå, hvorfor jeg har valgt at læse netop disse ord fra Hebr. brevet ved Frk. Gerda Müllers bære.

Det ville vel næsten være uoverkommeligt at gøre tallet op på de mange, for hvem Gerda Müller blev en vejleder. – Gennem et par menneskealdre tog hun på Mariaforbundet mod de unge, generation efter generation, og pegede for dem på det, der for hende selv havde givet livet indhold og perspektiv.

Til opgaven, hun følte sig stillet overfor, kom hun vel udrustet gennem arv og milieu. Indsigt og udsyn vandt hun sig gennem sin uddannelse og udvikling.

Og tidligt i sin ungdom mødte G. M. – som hun ofte kaldtes mellem venner og medarbejdere – kristendommens budskab; og hvad det kom til at betyde for hende, kan udtrykkes i nogle ord, der blev anvendt af en flok unge, der havde haft en stor oplevelse på et stævne: Vi så et syn, vi hørte en røst, vi fattede en beslutning.

På en måde der for mig at se helt var hendes egen, udmøntede hun over for alle,

der blev hende betroet, Evangeliets skat: glæde, fællesskab og tjeneste for andre. Selv når det ikke kom til udtryk i ord, var der ingen tvivl om, hvad der var den dybe sammenhæng i hendes sind og liv.

Hun havde fundet ind til en hemmelighed, som tiden og tiderne ikke kunne slide ned.

Og hendes virke afspejlede hendes tro på, som det hed i vort bibelord, at Jesus Kristus er den samme i går og i dag, ja til evig tid. –

Der skete gennem de årtier, Gerda Müller øvede sin indsats på Kastanievej og på Baunehøj, en udvikling så rivende hurtig, både i de ydre forhold og i de etiske og åndelige sammenhænge, at man skulle være vågen, om man ville følge med, og skulle være tænksum, om man ikke skulle blevet revet med.

Jeg synes, G. M. klarede det. Også indenfor de sidste årtier har jeg gennem samtaler mærket, hvor levende hendes sind stadig var: det som skulle siges, må altid kunne siges, det var blot om at finde ud af hvordan.

For os, der lærte Gerda Müller at kende et tidligt eller et senere tidspunkt i hendes liv, kom hun til at betyde en stadig fornyet inspiration. – Såvel for hendes aller nærmeste som for hendes mange venner vil der i de kommende dage dukke et væld af minder frem, lyse og varmende, vel værd at værne om.

Så stod der i teksten om vore vejledere:

hold jer for øje den udgang, deres levned fik, og efterfølg deres tro.

Der var over Gerda Müllers personlighed et særpræg, der forenede mildhed med myndighed, ydmyghed med målbevidsthed, munterhed med dyb alvor. – Det hang nok sammen med, at hun – som det hedder i et digt af Mads Nielsen – var hjemme i den stilhed, hvori kun det største sker.

Men lad os slutte med et vers fra vor

salmebog, et vers, der peger frem mod den påskehøjtid, hun lagde så stor vægt på at forberede for sig selv og andre:

Du, som har dig selv mig givet,
lad i dig mig elske livet,
så for dig kun hjertet banker,
så kun du i mine tanker
er den dybe sammenhæng.

Otto Behrendt.

En hyldest, en vurdering, en tak, en gæld

1915–1974 – i 59 år var jeg vidne til et stort menneskes kamp for en ide og dens virkeliggørelse.

Kraften lå i det kristne gennembrud, som hun og mange af hendes venner mødte i 1905. Derfra udgik kaldet, der var fuldbragt nu i februar.

Et menneske der begynder i 1914 med en brølende verdenskrig udenfor – uden lokaler, uden at blive forstået i sin kreds, uden penge. Sejr eller nederlag?

Så kom sejren, og den havde mange facetter.

Meget synlig er den lange vilje, viljen gennem alle vanskeligheder og særligt gennem vanemenneskers ubevægelighed.

Evnen til at forfølge detaljen, det praktiske hånddelag, og det sjældne talent for omsorg overfor den enkelte – inspireret og utrætteligt. Gerda Müller, den rette kvinde på den rette plads i det rette øjeblik.

I dyb taknemmelighed,

Valborg Hammerich.
(Elev 1916–17)

G. M. som bjergbestiger

Mindesamværet tirsdag den 2. april

Da G. M. havde ønsket, at bisættelsen skulle foregå i stilhed, blev dette ønske naturligvis opfyldt. Men kort tid efter samledes en lidt større kreds af G.M.'s pårørende, medarbejdere og venner på Kastanievej til et mindesamvær. Ved den lejlighed talte domprovst *Poul Brodersen* og *Karen Thysen*, (elev 1939–40), formand for Mariaforbundets bestyrelse. Mariehønskeoret sang under ledelse af skolens sanglærerepar, *Nina* og *Henrik Sleiborg*, Mozarts *Ave Verum*. En af sygeplejehøjskolens tidligere elever, *Jette Søborg*, fremsagde Peit Heins digt: »Du skal plante et træ«. *Henrik Sleiborg*

sang to sange af Alexis Tolstoy med musik af Gerda Müllers onkel P. E. Lange-Müller. *Elsebet Brandt* gav et tilbageblik over G. M.'s inspirerende virksomhed som skribent. *Nina Gade Sleiborg* spillede senere Brahms' *Intermezzo* i A-dur, nr. 2.

Aftenen sluttede med, at vi samledes rundt i stuerne ved tebordene. Lærerinderne havde, som så mange gange før, formået også her at give en smuk og fin ramme omkring aftenen – som nogle af dem sagde: »Selvom det er vemodigt, vil vi gøre aftenen så lys og festlig, som vi ved, at G. M. selv ville have ønsket det«. *Gudrun Einersen*.

Domprovst Dr. theol. Poul Brodersens indlæg ved mindesamværet for Gerda Müller.

Mit kendskab til Gerda Müller strækker sig meget langt tilbage. Jeg var ungdomsven med Henning Müller og fik senere berøring med Gerda Müller og med Mariaforbundet, og det blev til et livslangt venskabsforhold.

Hun kaldte mig i en lang årrække til undervisning og deltagelse i arbejdet herude. Man behøvede ikke at være meget sammen med G. M., før man var klar over, at man stod over for en vital, dynamisk personlighed. Hun var stærk i sin overbevisning, og navnlig mærkedes det, at der var noget, der brændte i hende.

Jeg husker så levende fra den tid, hvor hun endnu tog aktivt del i undervisningen, hvordan hun i en samlingsstunde næsten kunne fare op med et sæt, fordi der var noget, hun måtte sige. Ofte brændte det stærkere, end hendes tanker og ord kunne følge med. Det kom ligesom stødvist, men der var noget, der skulle siges. Og helt op i den høje alder kunne hun gøre det med en ungdommens glød.

Når jeg i mindet skal ridse en karakteristik op af dette meget brændende, dynamiske menneske, så må det blive med brug af fire ord, der alle betegner noget væsentligt

hos hende, og som hos hende dannede en sær indre enhed: *engagement*, *vision*, *tro* og *omsorg*.

G. M. var et i høj grad engageret menneske. Der var noget, der havde taget sit greb i hende, og som hun tjente livet langt. Hun ikke blot havde en stor sag at arbejde for, hun var også ét med sin sag.

Og den vision, der forbandt sig for hende med engagementet, var ikke blot at skabe en samfundsnyttig institution, men at skabe gode, sunde, stærke hjem i Danmark. Hun så hjemmet som grundvolden for et folks liv, og hun så kvinden som den, der frem for alt præger hjemmet. Den vision behøver vi at løfte videre.

Der er så megen flugt fra hjemmet i vor tid. Også kvinden søger ud i samfundet, og hvor berettiget det end er, må det dog stå fast, at sunde, gode hjem er grundvolden i et sundt folk, og at ingen kan erstatte den gode kvinde som samlingspunkt i hjemmet, og ingen gerning er vigtigere end den, hun øver som hustru og mor.

Og når jeg taler om vision, så vil jeg sige, at jeg ved mindet om G. M. har en vision

for mig. Jeg har ved mine onsdagstimer gennem mange år fra dette sted set ud over en ret betragtelig flok af unge kvinder i deres hvide antræk. Men jeg ved jo, at det for hver gang kun har været et ganske lille udsnit af de mange danske kvinder, der i årenes løb er gået gennem dette sted, inspireret af G. M.'s syn og glæde, og som før eller siden har dannet deres eget hjem rundt omkring i vort land. Jeg ser for mig denne store skare af kvinder udgået fra Mariaforbundet med noget af det i sig for deres liv, som tiden her gav dem. Disse kvinder og det, der af Mariaforbundets ånd virker i deres færd og gerning i deres hjem, det er G. M.'s egentlige indsats. Det begyndte småt, men det blev til noget, der rækker ud over hele vort land og har sat sine spor i mange, mange hjem.

Til engagementet og visionen føjer jeg så troen. G. M. var dybt rodfæstet i den kristne tro. Hun har taget sit kald som et kald fra Gud og er gået ind under det i tro. Det var da også helt klart for hende, at den gerning, hun ville øve her på Mariaforbundet, skulle hvile på kristen grund. Hun ønskede hjemmet og skolen her for unge piger båret af og præget af kristen tro og ånd. Der skulle ikke være nogen tvang, men det skulle mærkes. Det var en naturlig sag, at der holdtes andagter og undervistes i Kristendomskundskab. Og uden pres blev de unge tilskyndet til at gå i kirke, og ofte drog man i flok herfra til gudstjenester. Og G. M. selv var båret i hele sit arbejde af sin kristne tro.

Der skulle tro til at lægge ud med et værk som dette, og der har nok været mange lejligheder gennem årene, hvor det var troen, der hjalp G. M. gennem vanskeligheder. Tænk bare på, hvad det vil sige hvert år at begynde med en ny stor flok. Nu havde man levet sig sammen med en flok piger, lært dem at kende, givet dem, hvad man formåede, og så stod man der over for et nyt hold. Hvordan ville de tage imod, hvordan kunne man møde dem på rette måde?

Jeg er overbevist om, at G. M.'s tro gav hende den fornødne styrke til hvert års nye spændende møde med de unge, med dets muligheder og risiko. Når jeg endnu vil sige et par ord om G. M.'s omsorg, så kunne sikkert mange fra et nærmere kendskab til hendes forhold til medarbejdere og elever sige mere end jeg. Men for mig grunder det sig først og fremmest i noget rent personligt vedrørende mig og min familie. Da jeg blev kaldt til Domkirken, måtte jeg flytte med min familie fra præsteboligen på Søndermarksvej med have og fri beliggenhed ind til embedsboligen i Fiolstræde lige midt i Centrum. I sommerferien lejede vi os ind på landet for at komme væk fra byen, men G. M. havde omsorgens syn og blik for, at der også på andre tider i f. eks. påskeferie og efterårsferie kunne være behov for at komme ud af storbyen og ud i den fri luft, og gennem mange år tog hun og min gode ven Henriette Christiani initiativ til at få os op til det dejlige Baunehøj til ferier, hvor der i alle måder blev sørget for os. Det skylder vi hende uendelig megen tak for.

Jeg er overbevist om, at det omsorgsfulde sind, der her viste sig i handlen, også er kommet mange andre til gode, der med taknemlighed vil tænke på det.

Hvad de unge piger angår, da fortalte G. M., at hjemmets omsorg for de døtre, der blev betroet hende, kom til at hvile på hende. Og med det levende i sig gjorde hun den daglige gerning herude. Hun kunne være streng netop i værnet om de unges færden, men hun har også haft et forstående og kærligt sind over for den enkelte, der trængte til hjælp og omsorg.

Det er en stor indsats, der nu er afsluttet. Alle vi, der har kendt hende, vil føle savnet, og som jeg har nævnt det, er der udover landet en stor skare af kvinder, der vil tænke tilbage på tiden på Mariaforbundet og bevare i sig mindet om Gerda Müllers ranke, stærke, grebne, kristne personlighed.

*Mindesamværet for Gerda Müller, den 2. april 1974.
Tale ved Karen Thyssen.*

Når vi i dag knytter ordene *minde* og *fest* til dette samvær, har det gode grunde. Ved Gerda Müllers død hvirvles en række festlige minder gennem mit hoved – også minder med dyb alvor i – men trods alt er hovedindtrykket noget festligt, lyst og stærkt.

Gerda Müller, der med sin stærke realitetssans gerne så samtlige livets aspekter i øjnene, talte sjældent om sin død og da helst i en let henkastet bisætning. Hun, der livet igennem havde et så sikkert greb om både hverdag og fest, standsede tøvende op over for spørgsmål om døden. Selv over for sine nærmestes død veg hun tilbage og kunne virke mærkelig usikker med at komme til rette med den ydre form på livets afslutning. Når jeg fremhæver dette her i aften, er det for at forklare, at også vi hendes medarbejdere, har stået med en usikkerhed over for, hvordan afslutningen på hendes stund på jorden burde forme sig. Når jeg drister mig til at tage ordet nu, er det med en dyb bevidsthed om, at jeg gerne vil tale, som det sømmer sig om et menneske, der elskede livet og dybest set anså døden for livets fjende. Efter sin operation sidste sommer, sagde hun til dem, der stod omkring hende: »Tror I ikke, jeg får lov at blive rask? Når nu jeg er så jublende glad for at leve!«

Så sent som sidste sommer fejrede Gerda Müller afslutning på alle fire skoler, der er oprettet i Mariaforbundets navn, hun gjorde det med fynd og klem; og personligt glemmer jeg ikke den måde, hun derefter gav mig ordet på, storstilet omend modstræbende!

Havde hun holdt sig rask, havde G. M. ved dette skoleårs begyndelse kunnet tage imod det 60. hold elever på Mariaforbundet. I de 60 år der ligger mellem første hold elever og Jer, der sidder her i dag og knap kender stifteren af disse skoler, er der skre-

vet megen dansk skolehistorie, og et af kapitlerne kunne have Gerda Müllers navn som overskrift.

Gerda Müller voksede op som et af de seks børn i Prinsens Palæ på Nationalmuseet i København i Karen og Sophus Müllers særprægede og stærke hjem. Om dette hjems indflydelse på hendes indstilling til tilværelsen skrev hun selv: »Jeg havde hjemme set, hvor flittigt der skulle arbejdes, hvor ivrigt pennen måtte kradse hen over papiret, når der skulle skabes og findes på nyt. Jeg kendte også glæden, når løsningen var fundet. I det hele taget skylder jeg mit hjem tak for det utrættelige arbejdsforbillede, der har betydet så meget for mig senere i livet«. Her får vi indblik i baggrunden for den utrættelige flid, der kom til at præge G. M.'s hele liv. Ord som at slappe af, at holde helt ferie og fritidsproblemer hørte ikke hjemme i hendes ordbog, mens ord som stilhed, tænken og bøn var daglig kost.

Mødet med den kristne ungdomsbevægelse førte dog G. M. ind i en valgsituation, der blev afgørende for hendes liv og førte til et brud med familiemønsteret. Nu gik tiden med møder og ungdomsarbejde ved Andreaskirken, uddannelse til faglærer, undervisning på Københavnske gymnasier. Ideen om at oprette nogle nye kurser for unge piger opstod, så fulgte studierejser, og endelig i 1914 startede Mariaforbundets praktisk-sociale kursus med 5 elever! G. M.'s evne til at finde og fastholde en idé var utrolig, og nogle af de ideer, hun byggede sine første kurser op omkring, er levende og nærværende den dag i dag. Lad mig nævne et par eksempler på dette:

1. Tendensen gik imod, at flere og flere unge piger ønskede en uddannelse. Det medførte, at de ofte gik lige fra gymnasiet eller folkeskolen til et studium, der ingen indsigt gav dem i det samfund, de skulle fun-

G. M. med sin lillesøster Elin.

gere i eller det hjem og de børn, de måske alligevel en dag fik ansvar for.

2. Den anden idé var, at enhver ung har brug for flere fag end skolens, både praktiske og teoretiske: praktiske fag, samfundsfag om aktuelle emner og den praktik-ordning, Mariaforbundet fik i stand med sygehuse og børneforsorgsinstitutioner, kombineret med teoretiske fag, kan for alvor give en ung indblik i socialt arbejde.

På disse punkter har Mariaforbundet været forud for sin tid, mens vi naturligvis på andre har måttet slippe metoder og traditioner, der ikke var bæredygtige.

Kristendomskundskab havde sin faste plads blandt skolens fag, og her var klare linier: undervisningen skulle – som al anden undervisning på disse skoler – være af kvalitet og gerne klart forkyndende. Dette med blot at give en kundskabsmeddelende undervisning i faget måtte anses for uden

realitet. Dette var lidt om skolens fag og sigte.

Men personligheden Gerda Müller er det nok vanskeligere at fange ind i enkle billeder. Måske er jeg for tæt på virkeligheden til at give andet end et såre personligt billede. G. M. har jeg kendt, fra jeg var nyfødt, hun var min mors lærer og bedste ven. Som barn var hun mig meget respektindgydende, som elev nød jeg godt af skolens undervisning, som sekretær på Kastanievej et år under krigen lærte jeg hende lidt nærmere at kende. Da min mand blev lærer på skolen, tog hun sig kraftigt af at vejlede ham i hans lærergerning, hvilket jeg som hans kone satte stor pris på. Først de senere år, især omkring den tid da hendes to nærmeste medarbejdere Anna Elisabeth Plum og Helga Lawaetz døde og senere, da bestyrelsen blev dannet, kom vi hinanden på helt nært hold og fik et redeligt og oprigtigt forhold til hinanden –. Den dybe sammenhæng i hendes tilværelse var hendes – stærkt personligt prægede – kristentro, som hun dog oftest talte om i den helt lille gruppe eller to tomandshånd. De fire skoleformer, der efterhånden opstod, optog al hendes tid og kræfter, ikke som mål i sig selv, men som værksteder for dygtiggørelse af unge. Spændvidden i hendes sind var umådelig. Alvor – fest. Tradition – fornyelse. Den store idé – den lille detalje, det enkelte menneske og dets muligheder, integrering af handicappede elever. Hendes evne til at gøre hver situation til noget særligt, hvert møde, hvert menneske, at lægge højtid over alt, hvad hun havde med at gøre, var utrolig. Hendes smukke hjem, hendes hvide og lyseblå kjoler og hatten, der oftest sad på skrå, de lyse farver, hun foretrak overalt, alt dette var de ydre tegn på hendes identitet, den væren, der var hendes, og som vi lærte at respektere og elske. Selv i den sidste fase af hendes tilværelse, hvor rollerne blev byttet om for hende, der bestandig havde været den gi-

vende, bevarede hun som patient sit præg. Dr. Müller sagde så smukt ved hendes bisættelse, at da sygdommen ramte hende, ræktes hundreder af hænder ud imod hende for at hjælpe hende, og det er sandt, og for

dette skal der i aften lyde en tak. Een enkelt person var helt centralt placeret i dette praktisk-sociale arbejde omkring Gerdas sygdom og død – Gudrun Borberg, der dag og nat var ved Gerdas side.

Så lær mig da, Herre, at dig til behag
jeg bruger det pund, mig blev givet,
at fylde med hæderligt virke min dag,
at hjælpe og værne om den, som er svag,
at elske, thi deri er livet.
Og giv mit til sidst
et navn, Herre Krist,
som er i din livsbog indskrevet!

Gerda Müller som skribent

G. M. var en flittig og gudbenådet skribent. Igennem de ca. 50 år, elevbladet har eksisteret, skrev hun ca. 150 forsideartikler – en række perler på snor – fyldt med inspiration, taksigelser og fyndord. Tidens strømninger afspejles i disse artikler. I kort og præcis form gav hun udtryk for væsentlige ting, og jeg skal tillade mig at citere små afsnit, plukket ud hist og her, begyndende med et elevblad fra 1927:

Tak til vennerne. Tak for hvert trofast besøg. Vær ikke ked af, når De ser os i vor travle virken, men find os i vore fritider, særlig tirsdag aften. Vi kan slet ikke undvære Dem, det betyder så meget, at De kommer med bud derude fra livet. Disse samværsaftener knytter bånd mellem fortid og nutid og gør det muligt for os at styrke hinanden til trofast, kærligt og tålmodigt at ville hjælpe andre mennesker. Samme år skrev G. M. *om tjeneste*: Tak til dem, der forstår, at der er nok til at herske, men det gælder om at træde ind på den tjenende plads. Det er flittige, uegennyttige tjenere, der med glæde vil gøre deres gerning, livet har brug for. I 1929: *Tag rigtig fat*, og du kan bære mere. Der er brug for unge, der kan sætte skulderen til og tåle byrder. Jeg ønsker for Dem, at De må finde frem til li-

vets dybe, hemmelige veje, hvor kræfter og mod hentes.

De følgende år kunne man læse om: *Samarbejde, kvalitet, frigørelse og dygtighed*: Det gælder om at *du* og vinde dygtighed. Den med de hurtige skridt, den villige hånd, det levende blik former sin person og sit liv. – Men man må også have tid til *tænkning og læsning* og *egen udvikling*. Tid og ro til at komme dybere ind i stoffet. Manglende tid og vanemæssig hastighed hindrer tankernes rette brug. Prøv hvor langt og hvor dybt du kan nå ved at lade tankerne arbejde og være skabende i deres arbejdsmåde. *Arbejdende tanker er gode tjenere for liv og virke*.

Det er karakteristisk, at G. M. i et af de første besættelsesår skrev en artikel med overskriften: *Om at ha' det godt!* Korte ord om noget vigtigt! I efterkrigsårene skrev Gerda Müller ofte om *arbejdshumor* og *arbejdsglæde*, for eks. således: Lad ikke de daglige ting blive irritanter, der slider på sind, sjæl og ansigtsudtryk. *Arbejdsglæden* gør livet så godt, at tiden flyver, uden at man egentlig gør sig klart, hvor rig man er. Og *godt humor* er fornøjelsesskum over arbejdet.

For 6–7 år siden, hvor alle talte og skrev

om, at kvinder skulle omskoles og genoptrænes og ud på arbejdspladserne, skrev G. M.: *Kamppladsen for tiden er i hjemmene*. Det er der, det foregår – mer end før.

Så sent som sidste år ved denne tid skrev Gerda Müller: *Gør en indsats, tro selv på den og inspirér andre*. Ud! – med liv i kamp mod alt, der ikke duer. Man undrer sig over, hvad opgaver og liv og ånd betyder i menneskelivet. Bestem at tie stille med alt det ødelæggende og gale. På'en igen med

det nye, levende, friske. Lad tanker blive til bøn for jer selv og andre i dagliglivet.

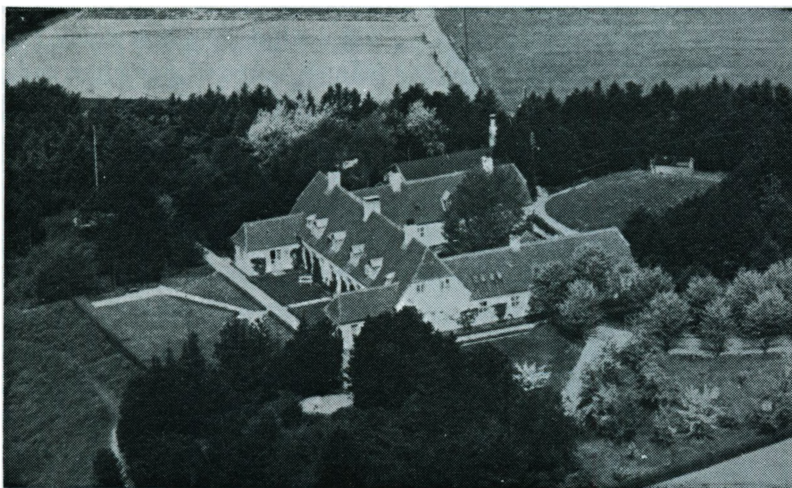
Jeg har følt det rigtigt ved denne lejlighed at lade Gerda Müller selv komme til orde via disse citater. For dem, som gemmer de gamle numre af »Mariehønen«, kan jeg varmt anbefale at dykke ned i denne skat af inspirerende artikler, – for mig selv har det været en berigende oplevelse, der har kaldt dyrebare minder frem om utallige gode samværstunder.

Elsebet Brandt.

Gerda Müller og Banehøj

Hornbæk – Prinsens Palæ – Kastanievej – ingen af disse steder kom til at betyde så meget for Gerda Müller som Banehøj. I Banehøjs sandede jord og barske klima lagde hun sit arbejde og sin interesse. »Plant

voksede for hvert år, og ikke mindst sommerkurserne, der afholdtes på landets forskellige højskoler, blev et uforglemmeligt minde for mange af deltagerne. Herigenem fik Gerda Müller inspiration til at

Banehøj set fra luften

et træ, så et frø – og med kærlighed vil Du se det gro«. Det var Gerda Müllers filosofi, og den fik sin anvendelse på Banehøj, hvor hun kendte hvert træ og hvert bed.

I sin ungdom knyttede hun et varmt venkabsbånd med Henriette Oldenburg. De to gode veninder var med til at skabe Mariaforbundet, en kristelig forening for unge piger, hvortil indbydelse udgik til elever i de højere københavnske pigeskoler. Foreningen

knytte arbejdet for ungdommen til en institution på landet, og Banehøj blev stedet.

For Henriette Oldenburg blev dette arbejde afbrudt i 1909, da hun indgik ægteskab med civilingeniør Rudolf Christiani. Efter et ophold i udlandet vendte familien tilbage til Danmark og byggede år 1917 sommerhjemmet Banehøj. Her blev Gerda Müller en hyppig gæst. Hun så, hvilke muligheder stedet havde, og i 1927 startede man

forsøgsvis med et hold på en snes elever, der fik ti måneders undervisning i dette hjem.

Efter et par års forløb følte man sig tilstrækkelig sikker til at udbygge huset med alle de små værelser på første sal. Antallet af elever fortsatte med at stige, og Gerda

G. M. på bukken

Müller erhvervede privat naboejendommen Frennebo, således at skolen nu kunne rumme halvtreds elever. Et stort aktiv for undervisningen på Baunehøj blev det da den unge Helga Lawaetz overtog den daglige

ledelse – en stilling som hun beklædte til sin død i 1959.

Til Baunehøj gik også meget af Gerda Müllers sidste omsorg. Hun gjorde en meget stor personlig indsats, for at det kunne blive muligt for det nye forstanderpar, Erik og Wivi Saul, at bygge den værkstedsbygning, som var så nødvendig i skolens nye undervisningsplan.

For Gerda Müller var Baunehøj i meget høj grad stedet, hvor man arbejdede, men også stedet hvor hun holdt ferie, hentede kræfter og inspiration til nye opgaver. Hun var altid i kontakt med Baunehøj - kom ofte på besøg derude, tog del i planlægning, gav gode råd og opmuntrede. Såvel indendørs som udendørs mærkede man hendes store interesse for stedet. Gerda Müller ville altid holde forbindelsen mellem Baunehøj og Kastanievej ved lige. Altid modtog hun Baunehøjs elever, når de kom til Kastanievej – altid ville hun vinke farvel til dem, når de kørte tilbage efter endt ferie.

En stor grundlægger og skaber er gået bort. Vi, der står tilbage, arbejder videre med tak i vort sind for al den inspiration, visdom og kundskab, som Gerda Müller har bragt ind i vor tilværelse og som fik sit udtryk i hendes aldrig svigtende interesse for skolen på Baunehøj.

Hanne Christiani (f. Germark)

(Hanne Christiani var elev 1951–52 og forstander på Baunehøj i årene 1960–69).

Næstformanden i Mariaforbundets bestyrelse – Ib Monberg – udtalte følgende mindeord ved bestyrelsesmødet den 22. marts:

Siden vort forrige møde den 8/2 indtraf en begivenhed, som overskyggede alle andre. Ja, i sandhed en skygge, den 22/2, da vi mistede G. M. Jeg finder ikke, at der i dag bør holdes nogen egentlig mindetale – det er allerede gjort, og meget bedre end jeg kan – men bestyrelsen kan ikke samles til

sit første møde uden en tak for alt det, hun gav os.

Var G. M. end præget af den sidste svære tid, hun levede, så tror jeg at alle er enige med mig i, at det var sådan en mærkelig beroligende fornemmelse, at hun stadig var derovre. For hendes egen skyld, måtte vi

selvfølgelig ikke ønske denne tilstand fortsat.

Skulle jeg nævne nogle af de egenskaber, som var hendes, måtte det for eksempel blive:

berigende – betagende – opofrende – uselvisk – målbevidst – skabende – fremsynet (og ikke altid lige nem at bide skeer med, som tilfældet ofte er med store mennesker).

I tilgift bør vi tænke på den dejlige humor, som hun kunne udvise.

G. M. var en ejendommelig blanding af konservativt og liberalt. Konservatismen nok mest hvad hende selv angik, i visse ideer dog også skolen. Men liberalismen i højeste grad hvad skolen og al dens pædagogiske og praktiske baggrund angår.

Hun kunne lære os alle meget. Det enorme tomrum, hun efterlader sig, fatter vi først efterhånden i sin fulde udstrækning.

Mere end nogensinde før er tiden nu inde til samarbejde og atter samarbejde, samt kommunikation. Skolernes bestyrelse appellerer derfor til *alle* medarbejdere om at leve op til dette, med tanken på, at det var et af G. M.'s inderlige ønsker.

Holder vi os alle dette for øje, er der håb om, at det ønske må gå i opfyldelse, som blev udtrykt ved Mariaforbundets 50-års jubilæum:

»Hvis Gerda Müllers ideer og sind får lov at præge skolen også i dens fremtid, vil Mariaforbundet være lige så strålende ungt, når det fylder 100 år«.

Æret være Gerda Müller's minde.

Ib Monberg.

Tjeneste

Det første møde med Gerda Müller fandt sted en søndag på Baunehøj. Hvor ellers! – En strålende solskinsdag, hvor alt stod i forårets pragt. »Mariehøns« smuttede rundt her og der i den fine hvide uniform med blafrende kapper – og jeg mødte nysgerrige blikke fra medarbejderne, der hver især var den fuldendte værtinde.

Men mest strålede G. M.! – fascinerende, sprudlende af liv og festlighed. Den impulsive, perlende latter satte kolorit på det hyggelige samvær med medarbejderne om det runde tebord. – I samtalen på tommandshånd var der dybde! Det blev et uforglemmeligt møde.

Jeg følte mig i sandhed privilegeret, da jeg senere blev optaget i Mariaforbundets medarbejderstab. – Om hvilket nogle venner sagde, da de hørte det: »Du er sandelig modig!« De fleste sagde: »Nej! Hvor er det godt!« – Jeg følte mig i min sjæls dybde enig med de sidste. Følte, at jeg » – havde fået lov« – og aldrig blegnede dette under Gerda Müllers inspirerende lederskab og venskab: Man fik jo lov! Den fine kunst at

modtage en ny medarbejder forstod Gerda Müller til fulde. På ny fik jeg erfaret sandheden i det gamle ord: »Hvor der er tillid,

G. M.

er der noget at bygge på.« – Forskellige synspunkter og meninger betød intet. De berigede kun. Tilliden var der.

Hvem husker ikke de G. M.-ske udbrud og den inspiration, man hentede, når elever og skole spørgsmål var samtalemme! Eleverne skulle jo have »noget med sig«, når de tog herfra. Men aldrig møde pres.

En medarbejder udtalte: »Vi må rose eleverne mere« G. M.: »Well! We have to be firm, too. But to have a depth of love!« – Om ørkesløse samtaler og diskussioner lød det: »Det gælder ikke blot om at konstatere men at bygge noget op!«

Det faldt bestemt ikke i god jord, hvis nogen meddelte om en opgave, at nu var det » – godt nok«. Det var middelmådighedens etikette. Alt skulle være gjort bedst muligt – plus lidt til. – Og fornyelse skulle der til. Hele tiden!

Dog! Når Gerda Müller samlede medarbejdergruppen, f. eks. før modtagelsen af et nyt hold eller før afskedsfesten, så vendte G. M. igen og igen tilbage til de samme steder i Ny Testamente. – Ord, der ikke kunne lægges os stærkt nok på sinde. Det var Peters fiskedragt: »Far ud på dybet –!«. Det var Jesu fodvask af disciplenes fødder: »Størst er den, der tjener« – og: »Agt hverandre højere end jer selv«.

Det var bespisningen i ørkenen (»Alle spiste og blev mætte, – og af levninger samlede man 12 kurve fulde«).

Oftest var det nok Johs. Evangelium, kap. 15, der blev læst: »Den, som bliver i mig og jeg i ham, han bærer megen frugt, thi skilt fra mig kan I slet intet gøre.«

Hvor ofte blev vi ikke mindet om de forskellige bygningers grundstensnedlæggelse, hvor bl. a. følgende ord var nedsat: »Der- som Herren ikke bygger huset, er byggestre- nes møje forgæves.«

Var det disse kilder, der gjorde, at Gerda Müller stod for os ikke blot som den fra naturens hånd så rigt udrustede personlighed, men også som den fremragende administrator og den sjældne pædagog?

Ofte mødte vi disse ord, når en beslutning skulle tages: »Jeg har endnu ikke fået en overbevisning« Var det i stilheden, når Gerda Müller »tænkte«, at hun hentede overbevisningen, kræfterne? – I bønnen? – Ja! Mon ikke!

G. M. sagde en gang: »Når noget er svært, tager jeg mine ny sko på.« En anden gang:

»Mange gange har jeg gået om natten – frem og tilbage – for at blive klar over vejen, vi skulle gå.«

– Men var overbevisningen der først, så blev der handlet! Gerda Müller var nu »the fighter«! Ikke hård, som nogle måske vil mene. Nej! Et dybt ydmygt menneske. Når overbevisningen var der, så var modet der også – og troen til at kæmpe. – og G. M. kæmpede! – Også de sidste lange måneder, hvor en ukuelig indsats for at blive rask parredes med dyb ydmyghed og taknemlighed. Ingen klage. Kun tak. –

Den store venneskars udtryk for hengivenhed gjorde Gerda Müller uendelig godt. Gennem de fem måneders hospitalsophold på Diakonissestiftelsen og Skt. Lukasstiftelsen – efterfulgt af de sidste tre måneder i G. M.'s kære hjem – hvor G. M.'s højre hånd gennem 20 år, frk. Nørregaard, var ved hendes side. – I denne lange tid var der ikke én dag, uden at breve og blomster bragte hilsen og skønhed.

G. M.'s smukke stemme kaldte med særlig kraft, hvis man efter aftentoiletet gik ud for at hente noget, man havde glemt: »Du glemmer vel ikke det vigtigste?« – Hvad var det vigtigste? Det var aftenbønnen. For familie, gudbørn og venner. For medarbejdere og elever på Bauehøj og på Kastanievej. Hver aften.

Et par dage efter G. M.'s indlæggelse den 1. juli 1973, da rosenfloret stod på sit højeste i alle Mariaforbundets haver, faldt to bemærkninger, der skal med.

Den ene kom fra vagtmesteren: »Her er blevet så fladt på Kastanievej, siden frk. Müllers indlæggelse.« – Den anden fra vore gode naboer, hvor det kort lød: »Kastanievej har mistet sin dronning.«

Vi andre vor kære chef og gode ven.

Men forpligtelsen til at føre det Mariaforbund videre, som Gerda Müller overdrog sine medarbejdere i sit »testamente«, udtrykte hun i ordene: »Vi giver ikke op! SÅ LÆNGE VI KAN FÅ LOV TIL AT HJÆLPE!«

Gudrun Borberg.

»Se ud på det træ –«

I haven på Kastanievej nr. 2 står der et træ, som på mange måder, gennem mange år, har været symbolet for den ånd, der hersker i Mariaforbundet – Paradisæbletræet.

Det var et levende symbol for mange af

Med disse få linier tror jeg, mange mariehøns tænker sig tilbage til den store sal, hvor G. M. gav os inspiration på den for hende så karakteristiske måde.

»I er Danmarks fremtid af unge dygtige kvinder, der vil skabe hjem fulde af arbejds-

Mariehøns under Paradisæbletræet

de budskaber, som Gerda Müller i sin rigdom af erfaring gav os piger, der midt i ungdommelig umodenhed ikke altid tænkte længere end til gennemførelsen af de praktiske og teoretiske opgaver, vi deltog i.

»Se ud på det træ – er det ikke selve livet. Hver lille blomst – en gave af solskin, hvilket lys og farve. Tag det med jer, hvor I står og går. Følg glæden og lyset med ind i jeres arbejde og gør hverdag til fest.«

glæde og styrke.«

Det var nok de færreste af os, der på det givne tidspunkt egentlig fangede dybden og perspektivet i G. M.'s ord og først mange år senere skulle sande dem i vor daglige tilværelse.

Som mariehøne fra 1956–1958 oplevede jeg Gerda Müller som en ældre, meget vital personlighed, stærkt engageret i skolens ledelse og undervisning. En særlig glæde og stolthed sporedes en januardag i 1958, hvor vi, samlet i den store sal, blev gjort bekendt

med Sundhedsstyrelsens godkendelse til oprettelse af en sygeplejehøjskole på Mariaforbundet. Syge- og barnepleje var emner, der altid stod Gerda Müllers hjerte nær, og det var derfor med en særlig ildhu, vi blev bekendt med den chance og mulighed, vi nu havde fået til at dygtiggøre os. Som elev på Mariaforbundets første sygeplejeforsko- lehold modtog vi en sjælden opmærksom in- teresse og omsorg fra Gerda Müller.

Uden tanke for min senere tilknytning til Mariaforbundet rejste jeg, efter endt syge- plejeuddannelse, til udlandet og vendte i 1965 tilbage som afdelingssygeplejerske på amtssygehuset i Glostrup, i hvilken egen- skab jeg blev opfordret til at undervise på Mariaforbundet.

Det var stadig en særdeles åndsfrisk og engageret Gerda Müller, der modtog mig som ny lærer, og jeg fik den oplevelse og store glæde at knytte et snævert samarbejde med Gerda Müller. Under køreture til Bau-

nehøj og på lørdagsbesøg i nr. 3 efter endt undervisning diskuterede vi mangt et emne fra P-pillen, kvindens placering i det mo- derne samfund til undervisningstekniske fremskridt.

Gerda Müller besad en ganske sjælden evne til altid at være åben og positivt ind- stillet for tidens krav, men aldrig med en ukritisk holdning. Det, der i 1914 var det centrale for Gerda Müller, forblev gennem de mange år, hun fik lov at virke, stadig det centrale, nemlig dette: at dygtiggøre unge piger og give dem styrke til at imøde- gå tilværelsens krav.

I dybeste taknemlighed for at have mødt en personlighed som Gerda Müller og i glæden over at føle sig knyttet til den skole, hun skabte, er mit inderste ønske, at skolen må bevare og løfte den arv, Gerda Müller gav.

»Se ud på det træ –«.

Anne Bramming.
(Elev 1956–58)

Pastor H. Steffensen, som har været lærer ved Mariaforbundet, skrev disse mindeord i Diakonissestiftelsens blad:

*Hilsen til Mariaforbundet
i anledning af forstander Gerda Müllers
død og Mariaforbundets 60 års jubilæum.*

Den 22. februar døde stifteren og forstan- deren for Mariaforbundets praktisk-sociale kursus *Gerda Müller*. Få dage forinden fyld- te hun 92 år. Den skolevirksomhed, som blev hendes liv, havde i januar eksisteret i 60 år.

I nogle mindeord om hende hedder det: »Kultur og tradition var integrerede ele- menter i hendes personlighed samtidig med, at hun opfordrede til nytænkning og ska- bende opfindsomhed. Hun satte den rige hverdag højt, men var en sand mester i at skabe fest med indhold. Hun havde en in- tens omsorg for andre«.

Det var vel disse egenskaber, der gjorde,

G. M. mellem lærerinder og elever

at hun i sin tid så, at »unge kvinders frigørelse og behov for uddannelse gjorde nogle kurser nødvendige, der kunne slå bro mellem opgaven inden for hjemmets fire vægge og ansvaret udadtil«.

Ideen blev til virkelighed i Mariaforbundets praktisk-sociale kursus. Fra en spæd begyndelse med fem elever er det vokset til en skole – og kursusvirksomhed, omfattende husholdningsskole, sygeplejeforskole, efterskole, dels i bygninger på Kastanievej på Frederiksberg og dels i »Baunehøj« i Nord-sjælland.

For Diakonissestiftelsen var Gerda Müller en god ven, ja, mere en medarbejder. Hun var f. eks. med til at starte den kursusvirksomhed for kvindelige menighedsarbejdere, som fik navnet »Marthabo«, og hun blev den første kursusleder. Men medarbejderskabet gav sig stærkest udtryk deri, at mange »Mariehøns«, som eleverne populært kaldes, i alle årene har modtaget indsigt i sygeplejen på Diakonissestiftelsens hospital. Ligeledes husker mange sikkert, at Mariehøns med deres karakteristiske hovedklæde

og deres fine bod var med til at præge Diakonissestiftelsens basarer.

Gerda Müller er død.

Vi vil gerne med denne hilsen udtrykke både vor respekt for den stærke og levende personlighed, vi mødte i hende, og vor tak for, hvad hun og dermed Mariaforbundet har været for Diakonissestiftelsen, ikke mindst for dette, at elever fra Mariaforbundet får anledning til at møde Diakonissestiftelsen.

Mariaforbundet lever.

Vel var Gerda Müller sjælen i Mariaforbundets virksomhed, men en stab af dygtige og gode ledere og medarbejdere stod altid sammen med hende.

Vi ønsker dem i forbindelse med Mariaforbundets 60 års jubilæum lykke og velsignelse til at føre Mariaforbundets virksomhed videre med »tradition og fornyelse«, så unge her må få praktisk uddannelse, oplæres i social forståelse og opleve og møde kristen inspiration.

H. Steffensen.

Et fuldtone »Ja« til livet

det var, hvad Gerda Müller udstrålede.

»Fantastisk!« sagde nogle.

»Uforståeligt!« sagde andre.

»Inspiration – vidsyn – gåpå mod!« sagde mange.

Selv hørte jeg til den sidste gruppe, lige fra jeg i 1936 kom til Mariaforbundet.

Her er nogle glimt af billedbåndet »Gerda Müller i sin skole«: nogle typiske situationer, nogle brudstykker af taler og undervisningstimer, nogle af GM's berømte fyndord og udtryk, sat ind i deres sammenhæng:

En efterårsdag i 1941:

»Kom så, pigebørn! Så hjælper vi med at få det brændte båret ned og stablet op«. Ned kom det, og op kom det under latter og råb.

Både lærere og elever hjalp til med GM i spidsen.

Og så er det søndag morgen.

Alle er samlet til morgenandagten. GM står et øjeblik og ser ud over flokken af unge:

Gid det måtte ske, at søndagens gave kom til deres sind: forventning, tid til at sprede munterhed og glæde, tid til stilhed og tænken, tid til at lade tanken gå opad mod Gud, tid til at skrive et brev til dem derhjemme Og så lagde GM løs. Det kom som en fanfare: »Det er søndag i dag!«, og så var det søndag – hele dagen!

Baunehøj stod ofte på Gerda Müllers program, »det kære sted«, som hun tit kaldte

G. M. for fuld fart

det. Her ved det store vindue på »Frennebo« sad GM tit i ferien. Her var udblik og horisont. Ikke underligt, at GM elskede dette sted. Vid var også horisonten bag Gerda Müllers tanker og ideer for sin skole.

Det er lørdagens sidste time: »*Samlingstimen*«.

Det gnistrer fra GM:

»Pigebørn, hvad er I lavet af? Dette her er et værnepligtsår! De unge mænd skal lære at værne vores land. Engang skal I stå ved jeres mands side. Så kan det ikke nytte, at I siger: »Jeg kan ikke, jeg er så »trat«, jeg gidder ikke, jeg gidder altså ikke«. Det er jer, der skal præge hjemmet – for ham og jeres 12 børn!« (høj latter, og et par hånlige snøft).

Lige før en ferie:

»Og når I nu kommer hjem i ferien, så er det *jer*, der siger: »Hør, mor, nu er det dig, der skal sove længe! Nu er det mig, der ordner morgenbordet. Og opvasken – den klarer jeg alene. Den smule opvask! Så skulle du se de stabler af tallerkener, vi skal klare inde på Mariaforbundet!«

Og GM fortsætter: »Lad dem nu mærke derhjemme, at I dur til noget, at I tør tage et ansvar. Der er så meget underligt inden i os, der glider på plads, når vi rigtig bestiller noget. Det er sjovt at bestille noget! Det er skam, skum sjovt!«

Eller hør Gerda Müller, når hun sendte sine kære »*BS*«ere ud til Barne/ Sygeplejearbejdet på hospitaler, vuggestuer el. børnehaver:

»Det er en stor gave til jer og os, at I får lov til at komme ud i dette arbejde, at de travle ledere og medarbejdere på institutionerne vil give sig tid til at undervise også Mariehøns.

I skal glo – skrive ned – huske – »her er jeg, hvad kan jeg hjælpe med«. Kom hellere for tidligt end for sent. Lad være med at se på uret hele tiden, når klokken nærmer sig den tid, hvor I plejer at gå. Tilbyd at gøre det arbejde, som de andre ikke gider. Der er ikke noget, der hedder »ringe arbejde«.

Ofte ønskede GM at have særtimer med dem, der var ude i »*BS*-arbejdet«.

»Ikke stå med korslagte arme, når I taler med oversygeplejersken. Og hvordan kommer I ind ad en dør? . . . Nej, ikke sådan – leddeløs! Så tænker de: »Hun dur ikke.« Om igen, rask, naturlig!

Og må jeg se jeres negle? . . . Nej, dine er for spidse. Fil dem ned til i morgen . . . Jeg er selv engang kommet til at rive et spædbarn med min negl, da jeg var på Dikonissestiftelsen. Han skreg af vrede, så han var helt blå i hovedet.« – Stor jubel fra de unge, der naturligvis frydede sig over, at GM også havde kunnet dumme sig.

Men mest magtpåliggende for Gerda Müller var dog dette med »andre mennesker«:

»I lærer noget om andre menneskers kår. Men husk: I skal kunne holde mund. Sygeplejersker har tavshedspligt. I må gå ind under samme forpligtelse. I skal også opleve, hvad det betyder at tage barnet ved hånd og at hjælpe syge og svage«.

Gerda Müller lagde vægt på *samtaler* på tomandshånd, både med de unge og deres *forældre*. Hun var ikke bange for at give et »nej«, men heller ikke for at gøre en undtagelse fra reglen, når hun fandt, at dette var ret, og så var GM stærk nok til at negligere al mulig kritik herfor.

Jeg husker, hvordan hun med stolthed citerede de afskedsord fra en far: »Især takker jeg Dem for de tre »nej«-er, De har givet min datter og os«.

Jeg havde selv hørt hans kamp for at opfylde datterens ønske om »mere fri, mere fri.«

Stik modsat havde tonen været i en anden fars henvendelse:

»Hvad gør I med dem? Leger I? Eller bestiller I noget?« Gerda Müller blev henrykt. »Det er da endelig en rigtig far!« råbte hun og slog i bordet.

Gerda Müller havde en dyb forståelse for de fine, stærke bånd mellem forældre og børn. Hvis noget gik i stykker mellem forældrene, og den unge kom med sin rådvildhed og forladthed, var Gerda Müller meget, meget varsom: »Dette er noget, du ikke kan bedømme – det er ikke dit ansvar – du har stadig lov til at holde lige meget af begge«.

Hvordan det gik de unge senere hen, lå Gerda Müller meget på sinde. Hun glædede sig over de mange *breve*, der kom til Kastanievej hver jul, ja året rundt. Her er nogle få, men typiske uddrag:

»Tak for det dejlige år – jeg har haft brug for alt det, jeg lærte«.

»Selvom jeg ikke kunne lide det dengang, kan jeg nu se, at det var godt for mig«.

»Hvor har jeg tit været mine forældre taknemmelig, fordi de sendte mig til Mariaforbundet«.

»Selvom jeg vist ikke altid forstod Deres »Samlingstimer« dengang, så ved jeg, at jeg alligevel har fået noget ud af dem.«

»Tak, fordi De talte så meget til os om at tage et ansvar og ikke gøre tingene overfladisk«.

Henriette Christianis Minde

»Tak, fordi man lærte der, at det er *sjovt* at bestille noget. Det sagde De også så tit i Samlingstimerne«.

»Jeg tænker især ofte på tiden som »BS-er«. Det var der, jeg besluttede at blive sygeplejerske. Og det har jeg aldrig fortrudt!«

»Ofte tænker jeg på de søndagsmorgener på Kastanievej. De kom til at betyde meget for mig«.

»De må også hilse lærerinderne og takke dem for alt det, de lærte os – og for deres tålmodighed«.

Udtalelser som den sidste bragte Gerda Müller altid videre til *lærerne*. Det var hende så magtpåliggende, at alle skulle føle sig som medarbejdere.

»Giv dog de børn *noget at leve af*«, sagde GM ofte, og så drejede det sig så vist hverken om brød eller kage. »Vi kommer hinanden ved. Vi betyder noget for hinanden. Et smil, et venligt »God morgen«, en hjælpende håndsrækning kan lyse op for

hele dagen. Vi må ikke hænge os i småfor- nærmelser. Smid det på gulvet. Spyt på det og gå fra det«.

Men lige så tit kom det med kraft fra Gerda Müller: »Mariaforbundet er bygget på venskab, på mange menneskers uselv- skhed og offervilje«.

Her går tankerne i særlig grad til *Henri- ette Christiani*, *Anna Elisabeth Plum* og *Helga Lawaetz*, der i mange år var G. M.'s allernærmeste medarbejdere, og som hver på sit felt ydede en uvurderlig indsats i Mariaforbundets historie.

Ofte kom Gerda Müller i sine »Sigelser« både til de unge og til os lærere tilbage til Johannes Jørgensens lille novelle »*Tråden fra oven*«, om edderkoppen, der fæstner sit spind til sin første tråd fra oven. Den spin- der efterhånden sit spind større og større og

mere kunstfærdigt – indtil den en dag glem- mer, at den tråd der oppe var den første og den, der bar hele nettet. Så bed den bære- tråden over, og der lå hele det imponerende spind som en »lille våd klump i græsset!«

Gerda Müller glemte aldrig at pege på »tråden fra oven«. Smukkeste kom det vist frem ved hjemmeaftnerne, som GM somme tider kunne slutte med at sige: »Lad os hver især lade tankerne gå til vores hjem. Lad os takke for dem, der holder af os og tænker på os. Og lad os også – de som vil det og kan – bede om Guds velsignelse over arbej- det her på skolen«.

Vi er mange, både medarbejdere og tidli- gere elever, der beder om det samme, og som af hele vort hjerte siger: Tak for Ger- da Müller.

Gudrun Einersen.

Clara Mølgaards mindeord i »Hushold- ningslæreren«:

Forstanderinde for Mariaforbundet, frk. Gerda Müller, døde den 22.2.1974 efter et langt sygeleje. Gerda Müller er ikke mere, og vi, der har arbejdet under og med hende i mange år, føler, at vi har mistet meget.

Tidligt i 1914 startede hun, på kristen grund, en skole, Mariaforbundets praktisk- sociale kursus, her i København, som en halv snes år senere fik en aflægger på Bau- nehøj ved Jægerspris.

Gerda Müller så, at de unge, hun under- viste i gymnasiet, havde behov for, efter endt skolegang, at komme til noget prak- tisk, der skulle gøre dem velegnede til ar- bejdet i hjem og familie. Hovedfagene var madlavning, barnepleje og sygepleje – dertil kom undervisning i fag som: kristendoms- kundskab, kunsthistorie, litteratur og mu-

sik, samfunds- og socialkundskab, psykolo- gi, etik, dagliglivets jura samt lægetimer m.v. Gerda Müller sagde: »De unge kvinder skal kunne tale med deres mænd om noget ordentligt«.

Gerda Müllers mål var høje. Hun havde en fantastisk evne til at »opdrage« sine medarbejdere, fik dem til at tro på sig selv, – gav dem sikkerhed og viste dem, hvor- dan de skulle undervise, så det blev god undervisning. En vidunderlig, altid levende inspiration var hun for dem, der var om- kring hende. Hun arbejdede med ildhu for den enkelte, det være sig elev eller lærer.

Vi ønsker, at skolen må fortsætte med – i hendes ånd – at være vågen og modtage- lig for alt nyt og godt, så den kan vedblive med at betyde noget for de unges udvikling fremover.

Clara Mølgaard.
(Elev 1928–29 og lærer fra 1931)

Berlingske Tidende – onsdag den 27. febr. 1974.

Mindeord

Frøken Gerda Müller

Stifteren af Mariaforbundet, frøken Gerda Müller, er død få dage efter sin 92 års fødselsdag. Fra højesteretsdommer Mogens Hvidt har Berlingske Tidende modtaget disse mindeord:

Næsten til det sidste kunne frøken Gerda Müller åndsfrisk og med levende interesse følge det arbejde, som hun grundlagde i 1914 og havde været sjælen i lige siden. På en tid, da kvinderne var ved at vinde deres berettigede plads i samfundslivet, følte Gerda Müller, at de også måtte dygtiggøres til arbejdet i hjemmet – ikke blot ved undervisning i husgerning og barnepleje, men ved en menneskelig og kristelig udvikling. For hende var det kristne hjem samfundets

grundvold, og arbejdet på at bygge sådanne hjem viede hun sit liv som en pioner på sit felt. For tusinder af danske kvinder har hendes gerning haft betydning. Fra sit barndomshjem – hun var datter af Danmarks store arkæolog Sophus Müller – medtog hun ansvars- og pligtfølelse og var udrustet med en næsten utrolig åndelig styrke og energi. Hendes ledelse af arbejdet kunne næppe kaldes demokratisk, men hun havde en sjælden evne til at finde højt kvalificerede medarbejdere og gennem sin inspiration få dem til at yde det fremragende. Og forankret i sin kristne tro bevarede hun ydmygheden over for den opgave, som var hendes. Ved Gerda Müllers død vil mange gamle Mariehøns sende en venlig tanke til deres tid på Mariaforbundet. Og vi, der var hendes venner, skylder hende tak for megen kærlig omsorg og vil bevare mindet om en usædvanlig og rigt udrustet personlighed.

Mogens Hvidt.

Kristeligt Dagblad – onsdag den 27. febr. 1974.

Mindeord om Gerda Müller

Få dage efter sin 92-års fødselsdag og i de dage, hvor Mariaforbundet havde planlagt at fejre skolernes 60-årsdag døde Gerda Müller stille efter lang tids sygdom.

Gerda Müller var opvokset i »Prinsens Palæ« på Nationalmuseet, hvor hendes far, Sophus Müller, var museumsdirektør.

Gerda Müller mødte gennem den kristne ungdomsbevægelse et livssyn, der aldrig slap sit tag i hende. Hun uddannede sig som pædagog og under sin undervisning så hun i øjnene, at unge kvinders frigørelse og behov for uddannelse gjorde nogle kurser nødvendige, der kunne slå bro mellem »opgaven inden for de fire vægge og ansvaret udadtil«, som hun selv udtrykte det, og hun fø-

jede til: »Disse læsepigebørn trængte til noget praktisk arbejde med teoritimer, der lå uden for skolens fag«. Med G.M.s evne til at finde og fastholde en ide, startede hun allerede i 1914 Mariaforbundets praktisk-sociale kursus, der på denne tid havde undervisningslokaler 7 steder i København. Inden denne – i det ydre – såre enkle start havde Gerda Müller foretaget studierejser til Sverige, Tyskland og især England, hvor det var uddannelse af sociale arbejdere, der i særlig grad interesserede hende. I 1921 fandt hun næsten ved et lykketræf hus til sin skole på Kastanievej 2, Frederiksberg, hvor det 100 år gamle Wærnske Institut havde til huse, men var ved at lukke. De to parter indgik et samarbejde, der varer endnu, og Mariaforbundet har i dag på Kastanievej 2, 3 og 4 en husholdningsskole, en efterskole og en sygeplejeforskskole. I 1926 åbnedes på Baunehøj, ved Isefjorden, en skoleafdeling, der ved sin beliggenhed i den

skønne natur og ved sine særlige krav på opfindsomhed til det sidste stod Gerda Müller særligt nær.

Disse skoler blev Gerda Müllers livssag. Ikke flere rejser, hvis det kunne undgås. Turen gik i fast pendulfart mellem Kastanievej og Baunehøj. Hun satte sit personlige præg på alle fire skoler. Dette formåede hun i kraft af spændvidden i sit eget sind: hun ejede sansen for de store linier og for det enkelte menneske. Til en melankolsk, ung gymnasiast, der var hendes elev i 1916, sagde hun ikke: »Nu skal jeg nok hjælpe dig«, men »vil du hjælpe mig med at bygge en ny skole op«. GM. havde sans for den gennemgribende ide og den lille detalje. Hun havde et realistisk menneskesyn, men mødte sine medmennesker med forventning, ja, ofte en smittende begejstring.

Kultur og tradition var integrerede elementer i hendes personlighed, samtidig var det fra hende vi oftest mødte opfordringen til nytænkning og skabende opfindsomhed, og det var ikke fra hende protesten lød, da beslutningen blev taget om også at optage mandlige elever. Hun satte den rige hverdag højt, men var en sand mester i at skabe fest med indhold i. Almindelig selskabelighed undgik hun helst. Hun lagde højtid over alt, hvad hun havde med at gøre: hvert menneske, hver situation, hver fælles

opgave, hvert møde skulle være noget særligt. Det var i denne intense omsorg for andre, venner, medarbejdere og elever, hendes virkelige indsats lå.

Det hører med til billedet, at hun tillige var en dygtig administrator og skoleleder. Det kunne måske knibe lidt med at gå ind for moderne ledelsesformer, men også dette overkom hun, og da Mariaforbundet i 1956 måtte have en bestyrelse, blev hun dens første og inspirerende formand, skønt hun anså bestyrelser for inderligt overflødige. Først for 6 år siden trak hun sig tilbage fra formandsposten, men havde til det sidste sit smukke hjem på Kastanievej 4, hvor hun døde efter flere hospitalsophold. Igenem det sidste halve år lærte hun den sidste svære lektie, at være en god patient, der med samarbejdsvilje og taknemmeligt sind tog de lange dage. Hendes livsvilje var næsten ukuelig. Efter en operation sidste sommer kunne hun udbryde: »Tror I ikke, jeg får lov at blive rask! Når nu jeg er så jublende glad for at leve!«

Nu lever hun ikke mere... og dog – Mariaforbundet vil blive videreført med tradition og fornyelse, og de mennesker, der fik hende til ven – i en ellers ofte kølig verden – glemmer hende ikke.

Karen Thyssen.

En stor personlighed – et varmt og kærligt menneske er ikke mere iblandt os

G. M.'s interesse for os strakte langt udover den korte tid, vi gik på skolen – hun fulgte os på vor videre færden ude i livet – interesserede sig for de nye familier, der skabtes – kæmpede utrætteligt for at få os til at forstå hjemmets store opgave og ansvar overfor den opvoksende ungdom.

Igenem årene bevarede G. M. en aldrig svigtende interesse for arbejdet i Elevforeningen. G. M. kom gerne, når vi var færdige med vore bestyrelsesmøder og satte

glans over theen. Hun kom for at fornemme, om vi havde fået noget ud af vort møde og ikke mindst for at give os et inspirerende ord med på vejen.

Vi vil alle savne suset fra hendes vinge-fang – men hun gav os i arv sine iderige tanker.

Lad os alle holde G. M.'s minde højt ved at tænke på, hvad hun lærte os dels i ord og dels ved sit strålende eksempel.

*ELEVFORENINGEN
Ingeborg Olsen.
(Elev 1927–28)*

Tak!

Når vi mindes Gerda Müller, ved jeg, at vi er mange, der gør det i dyb taknemmelighed. Jeg takker af hjertet for, hvad hun gav af sin rige personlighed, for hvad hun lærte én ved sit gode eksempel. Det, der var ledetråden gennem et langt livs virke, var »at gøre gavn som Gud det vil«.

Selv var Gerda Müller meget taknemmelig over for Gud og de mennesker, hun kom i forbindelse med gennem sin gerning.

Gerda Müller takkede for samarbejde i hverdag og fest. Og nu til slut under den lange sygdom kom hendes taknemmelighed for breve, blomster, besøg og hjælpsomhed ofte frem. Gerda Müller sagde tit: »Hvor er jeg et rigt menneske, så mange der tænker på at glæde mig.«

Vi har mistet et vidtfavnende menneske, som vi skylder megen tak.

Æret være Gerda Müllers minde – måtte det lyse for os frem i tiden!

Nanna Schmidt.

(Mariaforbundets trofaste medarbejder fra 1928 til 1972).